

INTRODUCCIÓ GEOGRÀFICA

Josep Gordi i Serrat

Mollet del Vallès, tal com el seu nom indica, està situat en una vall i en un gran passadís, que forma part de la Depressió Pre-litoral. Aquesta unitat de relleu pren aquest nom perquè és una zona rodejada de muntanyes, encara que no gaire enlairades. Des de Mollet podem observar els cims més importants de la Serralada Pre-litoral, al nord el Montseny, i a la banda de ponent Sant Llorenç de Munt i Montserrat; i al costat de llevant tenim davant nostre la Serralada litoral, de la que observem el coll de la Conreria, Castellruf, etc. Els materials que formen el subsòl de Mollet són de tipus sedimentari, resultat de l'erosió i sedimentació fluvial des de fa molts milions d'anys. Aquests tipus de materials (argiles, llims, guixos, etc.) han estat aprofitats per l'home des de fa molt de temps. No hem d'oblidar que dins del terme de Mollet hi havia una bòbila, i a prop seu n'hi ha d'altres. També s'han aprofitat els àrids de les terrasses fluvials, que un cop tractats en les plantes classificadores d'àrids serveixen per a la construcció.

Per la peculiar emmarcació de Mollet dins del Vallès, situat en la seva vorera sud-oest i tenint present que el Vallès està inclinat d'oest a est, el poble està en un dels punts més baixos de la depressió i en conseqüència en un dels indrets més humits. Aquesta situació es veu agreujada pel fet que el poble estigui envoltat de cursos fluvials. El més important és el Besòs, que passa ben bé al costat i que dona nom a la conca; en segon terme tenim dues rieres que travessen el poble: es tracta de la riera Seca i de l'anomenat torrent Caganell, i que tenen l'aiguabarreig amb el Besòs dins del terme de Mollet. En conclusió, tot el que hem explicat fa que el clima mediterrani litoral tingui en l'àrea de Mollet uns trets més humits, amb molts dies de boira en els mesos hivernals.

Pel que fa a la vegetació, el Vallès és un país molt ric, tant en espècies com en formacions vegetals. Mollet havia tingut molt a prop seu els boscos que són propis del Vallès, com l'alzinar i la verneda, que de ben segur es trobaven en més turó i a prop del Besòs. Però poc a poc, i degut a la forta pressió demogràfica i industrial, tots els elements naturals s'han anat allunyant del nostre poble i tan sols resten en la memòria dels molletans ¹.

Del terme de Mollet se'n té notícia des de principis del segle XI, i de ben segur la subsistència dels primers pobladors estava en l'agricultura i la ramaderia, com queda constància en la documentació medieval, al fer-se referència als productes en que s'havien de pagar els tributs o al parlar dels molins fariners ². El caràcter agrícola i ramader de la població, perdurarà d'una manera exclusiva fins a finals del segle XIX començaments del XX, moment aquest en que apareixen les primeres indústries. Tot i això el 1893 en Vicent Plantada i Fonolleda escrivia: «La riquesa del poble està en la Agricultura, per la que's produhexen vi, blat, blat de moro, cànem y monjetes,» ³. Tal com podem observar de la descripció els productes que predominaven eren els més mediterranis, com els cereals i la vinya i que eren els més antics. També se'n citen d'altres que van ser introduïts en el segle XVIII com el blat de moro, que junt amb altres farratges, segurament complementava la ramaderia bovina d'aquells temps, que popularment prenia el nom de vaqueries, de les que tan sols en resta una dins del municipi, la de Can Pacià. Un altre grup de productes importants era les hortalisses que es conreaven en petits horts al voltant del Besòs. I finalment podem parlar del cànem, que avui en dia ja no es conrea per aquestes terres i que s'aprofitava per fer-ne teixits, i que fins al segle XIX havia tingut força importància; per exemple, Pau Vila diu que el 1845 ⁴ el cànem s'estenia des de Cànoves fins a Mollet.

Com ja hem dit, a finals del XIX el poble començarà a veure com es modifica la seva economia, degut a la industrialització que a Catalunya s'inicia el 1830 i que a Mollet arriba el 1870 amb la instal·lació de la primera fàbrica de Cotó, i que continua amb altres empreses, com la Sederia Fàbregas, que comença a funcionar el 1900. Aquesta industrialització fou lenta i poc espectacular, ja que Mollet no es va convertir en un municipi industrial i va continuant essent agrícola. Al llarg del segle XX podem establir tres etapes: la primera fins a finals de la dècada dels anys trenta, en que hi ha una certa prosperitat i en la que apareixen els grans avenços de la societat industrial. La segona és una etapa de recessió que aniria des de la guerra civil fins a la fi de la Post-guerra l'any 1959. A partir d'aquest any s'inicia una gran

represa industrial a tot l'estat espanyol, degut a que es reprèn una política d'obertura amb l'exterior, fet que permetrà l'entrada de capital estranger i un gran relleu de l'economia. Com a resultat d'aquesta industrialització, el 1969 ja hi havia a Mollet 464 empreses⁵ i segons un estudi econòmic d'aquell moment, del que hem tret les dades, ja es considera a Mollet com una zona d'atracció industrial. Al nostre entendre, les causes de la localització de la indústria a Mollet cal cercar-les en els següents aspectes:

- La proximitat de Barcelona, que actua com a gran mercat de productes i serveis, i com a lloc d'entrada de productes, gràcies al seu port.
- Unes bones comunicacions, tant per carretera com per ferrocarril.
- Un preu del sòl industrial molt baix, sobretot si tenim present que bona part dels polígons es situen en les terrasses fluvials del Besòs o dels seus afluents.
- Les facilitats de l'administració.

El creixement industrial va continuar fins el 1975, any en que s'inicia una forta recessió mundial, que va tenir com a principal motiu, la crisi energètica. Avui en dia són força les persones que opinen que estem sortint d'aquesta crisi industrial, però la càrrega que porta la població, al voltant del 30% de la població activa en atur, és força greu. Parlem ara de la localització de la indústria en el municipi. Aquesta s'ha anat concentrant en la perifèria del nucli urbà, només cal recordar el seguit d'empreses que han abandonat el centre, ja bé per tancament, com el cas d'ITISA el 1970 i d'altres, o per traslladar-se com és el cas de SEDUNION. Avui en dia hi ha a Mollet una indústria força diversificada i que a grans trets es concentra en tres centres al voltant del nucli urbà. D'una part tenim el nucli que creix de la línia de ferrocarril Barcelona-Puigcerdà cap al sud-oest, on hi trobem la farinera Moretó i Indústries Químiques del Vallès com a principals centres, tot i que aquesta àrea té possibilitats de créixer ja que els terrenys estan declarats com a sòl industrial. En segon lloc tenim el nucli situat entre el riu Besòs i l'altra línia de ferrocarril, aquí hi trobem grans indústries com la química Sinor-Kao o Bicycles Rabassa, entre moltes d'altres. I en tercer lloc tenim el nucli dels anomenats polígons de Can Magre i Can Magerola, on trobem indústries com Martini-Rossi, Soberana, etc.

Com a resultat de l'evolució de l'economia i d'altres aspectes, la població ha seguit el seu ritme de creixement. Si observem el ritme d'evolució de la població i ens fixem en el segle XX, moment dels

grans canvis econòmics i demogràfics, podem fixar quatre períodes que corresponen a les quatre grans etapes econòmiques. Ara analitzarem breument aquests quatre períodes:

1. 1900 2.130 hab.
 1940 6.132 hab.

En quaranta anys la població s'ha multiplicat per tres, resultat, sobretot, de la instal·lació de les primeres indústries. També en aquests anys arriben els primers immigrants, que procediran en la seva majoria d'altres pobles de Catalunya. Sobre aquest fet PAU VILA ens diu que el 1920 a Mollet només el 14% de la població era nascuda fora de la província de Barcelona ⁶.

2. 1940 6.132 hab.
 1960 8.303 hab.

En aquests vint anys es pateixen les conseqüències demogràfiques de la guerra civil, no només la mortalitat, sinó també el descens de la taxa de natalitat. A tot això s'afegeix la manca d'un abasteixement continuat d'aliments i la recessió econòmica, degut, entre d'altres raons, a l'aïllament internacional del règim del general Franco.

3. 1960 8.303 hab.
 1976 31.161 hab.

En només setze anys la població es quadruplica. Aquest augment és degut a una arribada progressiva d'immigrants procedents d'altres zones de l'estat espanyol. Segons dades de 1975 i per ordre d'importància, l'origen d'aquesta gent és el següent: Andalusia, un 27,8%, província de Barcelona, un 12,3%, Extremadura, un 4,8%, etc. L'entrada d'un contingent tan important d'habitants suposà un gran canvi pel municipi, ja que el nucli urbà va créixer amb molta rapidesa i sense gaire planificació. Cal dir també, que el mateix passa amb la majoria de pobles del voltant de l'àrea barcelonesa. La tendència va ser concentrar aquestes onades de nou-vinguts en barris perifèrics de nova creació, desproveïts dels serveis necessaris i produint zones densament poblades.

Aquest és el cas de les quatre grans zones de creixement de Mollet: el barri de zona sud, iniciat el 1963. Plana Lladó el 1965, el barri de l'estació de França el 1965 i Can Pantiquet el 1970.

4. 1976 31.161 hab.
 1985 36.950 hab.

Aquest darrer període es caracteritza per l'aturada de l'entrada d'immigrants, per la davallada progressiva de la taxa de natalitat, degut a la recessió econòmica iniciada el 1975 i a l'adaptació de la

gent que provenia d'un món rural, amb una mentalitat de més natalitat, a una societat industrial i urbana, i per un moviment de retorn iniciat en els últims anys i que afecta a poca gent, però que no deixa de ser significatiu.

Com a conclusions d'aquesta introducció geogràfica podem dir que Mollet és una vila molt ben situada en el Vallès i que aquesta ubicació li permet de ser una de les poblacions més ben comunicades de Catalunya, ja que pel mig del poble passa la N-152, encara que està projectat el seu desviament; d'altra part al costat de la vila transcorre l'autopista A-17, amb dues entrades molt a prop. També Mollet és lloc d'inici de l'A-7, que és un cinturó de circumvalació de Barcelona. També passen per Mollet dues línies ferroviàries, i en darrer lloc hi ha diferents línies d'autobusos que comuniquen Mollet amb Barcelona i amb altres pobles de la comarca. En segon lloc Mollet és una vila dormitori, tot i que té un important sector industrial. Aquesta afirmació es comprèn millor si observem les següents dades: la població activa és de 12.440 hab., sobre 35.564 hab. del 1981. D'altra banda les indústries del municipi donen feina a 5.082 persones i el sector serveis a 1.531. Tenint present que els actius industrials no sempre són de la mateixa població, no és arriscat dir que la meitat dels treballadors de Mollet realitzen la seva activitat en altres municipis, fet que crea un fort moviment pendular, ja sigui utilitzant els transports públics o medis privats. Finalment, Mollet ha estat una vila que ha passat de poble agrícola a vila industrial en vint anys i patint un exagerat creixement demogràfic i urbanístic, dut a terme sense la previsió necessària, i que ha comportat una forta massificació, densitat i un important dèficit de serveis. Sobre aquest darrer punt i des de que hi ha ajuntaments democràtics es fa el possible per reduir-lo. Però la solució dels altres dos aspectes és molt més difícil.

-
1. Sobre aquest punt cal citar el treball mecanografiat: *El meu Mollet: boscos i vernedes*, escrit per Pere Bonvilà, que ens descriu els boscos que rodejaven al poble i masies de Mollet.
 2. LLORET, Teresa (1982). *Mollet* dins la Gran Geografia Comarcal de Catalunya, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona.
 3. PLANTADA, Vicents i RAYA, Joseph (1893). *Geografia local de Mollet del Vallès*, Tip. de Lluís Tasso, Barcelona.
 4. VILA, Pau (1930). *El Vallès, assaig geogràfic*, Ed. Casa del Vallès.
 5. *Dinàmica y Perspectiva del Vallès 1969*. Vol. 10. La industrialización. Ed. Caja de Ahorros de Sabadell.
 6. VILA, Pau (1930) Op, cit.